

Att upphandla företagshälsovård eller andra arbetsmiljötjänster

Att upphandla företagshälsovård eller andra arbetsmiljötjänster.....	1
Förord	2
Att förbereda en upphandling	2
Exempel på frågor att ta ställning till när man gör en kravspecifikation.....	3
Övrigt att fundera över.....	5
Pris och kvalitet	5
Upphandling.....	6

Förord

Upphandla inte företagshälsovård slentrianmässigt. Tänk över vad ni vill med hälso- och arbetsmiljöarbetet, vad ni kan göra själva och vilka tjänster ni behöver köpa. Bli en bra beställare!

När kompetensen inom den egna verksamheten inte räcker till för det systematiska arbetsmiljöarbetet eller för arbetsanpassning och rehabilitering ska arbetsgivaren anlita företagshälsovård eller annan sakkunnig hjälp utifrån.

Det är inte obligatoriskt att ha företagshälsovård. Förutsättningarna framgår av Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete. För vissa typer av verksamheter finns dock föreskrifter med krav på obligatoriska medicinska kontroller och olika typer av mätningar av miljöförhållanden.

Arbetsmiljöverkets föreskrift anvisar köp av företagshälsovård *eller* annan sakkunnig hjälp när den egna kompetensen inte räcker till. Man kan alltså göra avtal även med andra aktörer än företagshälsovård, exempelvis hälsokoordinator, rehabiliteringsspecialist, läkare eller fristående arbetsmiljöingenjör. Det går också att upprätta avtal med flera olika aktörer för olika funktioner eller att välja bort att göra avtal och istället köpa tjänster direkt vid behov.

Att förbereda en upphandling

Grundläggande är att gå igenom vilken verksamhet man har i dagsläget i sitt företag kring arbetsmiljö och rehabilitering. Använd gärna exempelvis:

- Egen statistik över sjukfrånvaro (inklusive kända diagnoser), arbets-sjukdomar, tillbud och skador.
- Genomförda kartläggningar kring teknisk och psykosocial arbetsmiljö.
- Data från genomförda hälsoprofiler.
- Resultat från personal-nöjdhets-undersökningar och uppgift om hur personalomsättningen ser ut.
- Synpunkter från utvecklings- och lönesamtal kan sammanställas liksom synpunkter från facket på arbetsmiljön.

Nästa steg är att ställa sig frågorna:

- Vad vill vi med hälso- och arbetsmiljöarbetet, och vilka mål har vi?
- Är vi nöjda med befintliga insatser?
- Vill vi utvidga insatserna på något område? I så fall vilket?
- Står vi inför kända förändringar (t ex omorganisation, neddragningar, generationsskiften) som kräver extra resurser i hälsoarbetet?

Med utgångspunkt från er analys sammanställer ni sedan ett förfrågningsunderlag med en kravspecifikation. Det ska beskriva era behov och konkret ange vilken typ av tjänster som efterfrågas och i vilken omfattning. Kom ihåg att det är ni som kunder som bestämmer vad som ska ingå i de köpta tjänsterna och vilken kostnadsnivå det får röra sig om!

Fundera även över detaljer, exempelvis nedanstående:

Exempel på frågor att ta ställning till när man gör en kravspecifikation

Nedanstående lista har försetts med kryssrutor med alternativen ”Ja”, ”Kanske” och ”Nej” som anger hur intressant aktiviteten är för just ditt företag.

Aktivitet/behov	Intressant?		
Behov av nyanställningsundersökningar?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Finns verksamhet i företaget där lagstadgade riktade hälsokontroller krävs?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Hälsokontroller för alla medarbetare i företaget eller för vissa åldersgrupper, med vilket tidsintervall och med vilket innehåll?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Behov av vaccinationer?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Hörselkontroller?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Synkontroller?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Ska medarbetare göra sina sjukanmälningar till en sköterska på företagshälsovården och få telefonrådgivning i samband med det?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Hälsoprofilbedömningar, med vilket innehåll och med vilket tidsintervall, för alla medarbetare eller bara för vissa?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Hälsoprofilbedömningar kombinerat med viss medicinsk provtagning, vilken?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Kunna erbjuda medarbetare hjälp med livsstilsförändringar? Vad och med vilken omfattning?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Tillgång till naprapat, sjukgymnast, massör? På vilka villkor?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Tillgång till personlig tränare?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Assistans i alkohol- och narkotikafrågor? Samtal och rådgivning, i vilken omfattning och med vilket innehåll?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Narkotikatest och nykterhetskontroller, med vilken metodik och i vilket sammanhang?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Stressprofiler och åtgärdsprogram?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Tillgång till beteendevetarkonsultation, med vilket innehåll och i vilken omfattning?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej

Miljöprofiler och kartläggningar?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Finns verksamhet i företaget som ger upphov till krav på mätning av luftföroreningar?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Behov av råd och hjälp kring kemikaliehantering och tekniska mätningar?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Medverkan vid konflikthantering?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Medverkan vid krishantering? Tillgång till debriefingledare?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Resurser för organisations- och teamutveckling?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Tillgång till chefshandledning i svåra person- ärenden?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Assistans i rehabiliteringsarbetet? I vilken omfattning?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Tillgång till medicinsk, ergonomisk och psykosocial funktionsbedömning?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Ergonomisk bedömning och rådgivning för arbetsplatsen?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Behov av hjälp att bygga upp systemet för systematiskt arbetsmiljöarbete?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Behov av arbetsmiljörevision?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Ska företagshälsovården eller annan aktör sköta administration och redovisning av arbetsskadeanmälningar?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Behov av arbetsmiljöutbildning, teknisk och psykosocial med vilket innehåll?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Nyhets- och omvärldsbevakning på arbetsmiljöområdet?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Delta som specialist i arbetsmiljökommitté, samverkansgrupp eller motsvarande?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej
Medverkan vid skyddsronder?	☐ Ja	☐ Kanske	☐ Nej

Det finns också arbetsplatser som vill köpa tillgång till sjukvård som komplement till vårdcentraler och husläkarmottagningar. Om det inte finns någon läkare på företagshälsan som har avtal med landstinget om att få utföra husläkartjänster gäller inte sjukförsäkringen med sedvanlig patientavgift och då blir sjukbesöket onödigt dyrt för företaget. Alternativt kan en företagshälsa ha samarbetsavtal med en läkarmottagning. Det förekommer även att arbetsplatser gör egna avtal direkt med läkarmottagningar.

Vanligtvis delar man upp det man vill köpa av en företagshälsovård i ett basutbud och i tillgång till tilläggstjänster som kan avropas efter behov till ett avtalat pris.

Hela företagshälsovårdsavtalet kan också läggas i en timbank, ett överenskommet antal timmar som man förbinder sig att köpa av leverantören och som ger option på tillgång till olika typer av tjänster till en fastställd prislista.

En del företag väljer att inte teckna något avtal alls utan att köpa tjänster av olika aktörer vid behov. En risk är här dock att man blir lågt prioriterad som kund, med långa väntetider som följd, och att timpriset blir högre.

Övrigt att fundera över

- Önskemål kring avrapportering från företagshälsovård av vilka tjänster som används och i vilken omfattning.
- Företagshälsans eller annan aktörs tillgänglighet. Alla dagar under kontorstid, tid för besök ska kunna bokas inom X dagar från avrop, tillgänglighet vid akuta kriser?
- Är det viktigt med personkontinuitet, att företagets medarbetare får möta samma personer hos aktören?
- Får alla medarbetare avropa tjänster från avtalet och i vilken omfattning får de använda företagshälsovården? Eller får hela eller vissa delar av avtalet bara avropas av chefer, vilka och i vilken omfattning?
- Om företagshälsovården eller annan aktör använder underleverantörer bör dessa förtecknas i anbudet och deras kvalitet dokumenteras.
- Att försäkra sig om att anbudsgivaren har leveranskapacitet i form av personella resurser på offererade områden. Och att personella resurser har rätt och godkänd utbildning. Hur säkerställer de att verksamheten baseras på ”vetenskap och beprövad erfarenhet”?
- Har leverantören tidigare och dokumenterad erfarenhet? Det är också bra att efterfråga om leverantören har ett internt system för uppföljning och kontroll av sin verksamhet.
- Vid flera avtalade leverantörer; hur kan de delge information mellan sig i det som är viktigt för att få ett bra resultat i enskilda medarbetares rehabilitering och hälsoutveckling? Hur hanteras journaler, sekretess och frågor kring personlig integritet. Vem koordinerar/samordnar arbetet?
- Behövs en koordinator som samordnar företagets behov med företagshälsans eller andra aktörers utbud?

Pris och kvalitet

Det är stor variation kring vad tjänsterna kostar hos olika aktörer. Prislistor från statens avtal med olika företagshälsor ger en uppfattning om variationen. Besök www.avropa.nu. Gå in under Ramavtalsområden och välj Företagshälsovård.

Det gäller dock att även väga in vilken kvalitet en tjänst har. Prevents handledning ”Att köpa hälso- och arbetsmiljö tjänster” innehåller bland annat ett intressant arbetsblad som kan användas för att följa upp tjänster utförda av en redan befintlig leverantör. Här tar man upp variabler som nåbarhet och att kontakt kan upprättas inom rimlig tid, leverantörens lyhördhet inför kundens behov, hur pass serviceberedd leverantören är, hur trovärdig leverantören är som rådgivare, hur

pass kompetent leverantören är, om leverantören tar initiativ, är pålitlig och ger en god återkoppling på utfört arbete och iakttagelser.

Prevents handledning kan beställas i deras bokhandel på www.prevent.se, och kostar 190 kronor (november 2009).

Ett sätt att bilda sig en uppfattning om vilken kvalitet en aktör har på sina tjänster är att i kravspecifikationen vid upphandling även be om referenser från andra företag som redan är kunder. Naturligtvis är det även klokt att träffa de aktörer som har lämnat intressanta anbud för en diskussion innan ett avtal sluts.

Som litet eller medelstort företag kan det vara klokt att gå samman med andra företag på orten eller i en region i samband med upphandling. Större volymer kan ge ett bättre pris.

Upphandling

Det är många procedurfrågor som måste skötas korrekt i en upphandling. Sveriges Kommuner och Landsting har på sin hemsida ett verktyg som kan underlätta upphandlingsprocessen. Gå in på www.skl.se, använd söktjänsten och sök på "Företagshälsovård". I träfflistan väljer du därefter "Nytt verktyg som förenklar upphandling av företagshälsovård".